

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Institutiones Qvintvplicis Theologiæ - Positivæ videlicet, Asceticæ,
Polemicæ, Speculativæ, & Moralis complectens, Unà cum Appendice
Methodum compendiarium reformationis Ecclesiasticæ à Concilio
Tridentino factæ continente

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

§. 7. De Eloquentia S. Scripturæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48233](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48233)

quod eloquenter more suo S. Augustinus ostendit, dum ait: Qui enim prorsus in Sacra Scriptura non inveniunt, quod querunt, fame laborant. Qui autem non querunt, quia in promptu habent, fastidio sepe marcescunt. In utroque autem languere cavendus est. Magnificè igitur & salubriter Spiritus Sanctus ita Scripturas Sanctas modificavit, ut locis apertioribus famulo occurreret, obscurioribus autem fastidia detergeret; nihil enim ferè de illis obscuritatibus eruitur, quod non planissimè dictum alià reperitur.

§. VII.

De Eloquentia S. Scripturæ.

Duplicem communiter distinguunt Eloquentiam Authores hac de materia discurrentes, veram scilicet, & falsam se apparentem duntaxat. Vera Eloquentia est, quæ re ipsa apta ad persuadendum verbis & argumentis utitur. Falsa est, quæ varia Orationis ornamenta & lumina adhibet, idèoque Oratoribus & Scriptoribus prophanis inquiritur, & laudatur. Verùm hæc nisi priorem eloquentiam conjunctam habeat veræ Eloquentiæ nomen non meretur; nam, ut rectè Tullius de opt. gener. Orat. dixit, ad veram eloquentiam nec Asiaticè, nec Ciceronis aut Demosthenis, aut Platonicis, aut Periclis imitatione, sed optimè dicendum est, quod quidem is præstat, qui cæteris Hominum dicendo tenet: quod eorum voluntates, quò vult, flectit, quocunque tandem dicendi genere aut caractere utatur.

Hoc notato rectè Commentatores S. Scripturæ affirmant Veram, Summàmque in S. Scriptura eloquentiam reperiri. Sic enim primò, S. Augustinus testatur l. 4. de doctr. Chri. c. 6. dum ait: Hic aliquis forsitan querit, utrum Authores Scripsi, quorum scripta divinitus inspirata, Canonem nobis habentissimè auctoritate fecerunt, sapientes tantummodo, an eloquentes etiam nuncupandi sint. Quæ quidem questio apud ipsum, & eos, qui mecum, quod dico, sentiunt, facilissimè solvetur. Nam, ubi eos intelligo, non solum nihil eis sapientius, sed etiam nihil eloquentius mihi videri potest. Et audeo dicere, omnes, qui rectè intelligunt, quod illi loquuntur, simul intelligere, non eos, aliter loqui debuisse; sicut enim est quadam

quentia, qua magis aetatem iuvenilem decet; est, qua senilem, nec iam est dicenda eloquentia, si Persona non congruat eloquentia; ita est quadam, qua viros summam auctoritate dignissimas, planèque divinos decet. Hæc illi locuti sunt, nec ipsos decet alia, nec alios ipsa; ipsis enim congruit; alios autem, quando videtur humilior, tanto altius non ventositate, sed soliditate transcendit. Vbi verò non eos intelligo, minus quidem mihi apparet eorum eloquentia, sed eam tamen non dubito esse talem, qualis est, ubi intelligo. Sed & S. Bonaventura id ipsum affirmavit, dum dixit: *Qui scripturam habet, potens est cum eloquiis, & oriam in venusto sermone.* Sed & secundò, ex ipsa experientia satis colligitur, quæ habetur, eam ad finem sibi propositum consequendum singularem efficaciam habere; cum enim id unice spectet, ut DEVS ab Hominibus per fidem cognoscatur, & per Caritatem aliâque virtutes perfectè ac super omnia ametur, quotidiana sanè experientia ostendit, quàm plurimos ab ea ad similia erga DEVM officia exercenda persuasos fuisse, & etiamnum persuaderi.

Quòd si tamen & altera à prophanis Oratoribus tantopere commendata eloquentia requiratur, oriam illam S. Scripturæ non deesse, sufficiens argumentum præbere possunt tum S. Isaia propheta, tum S. Pauli Epistolæ, de quorum prioribus Sanchez in præf. in Isaiam n. 13. ait: *Talis est eius dicendi character, tum verum, qua tractantur, natura, qua sanè multiplex est, accommodata, in quo optimi Oratoris ars & præstantia cognoscitur, ut, qui præstantem Oratorem non tam inveniebat, quàm cogitatione formabat Cicero, talem cogitatione non fingeret, qualem re ipsa præstitit Isaias, ut qui si latine vel græcè scripsisset, omnium Græcorum vel Latinorum gloriam obscurasset.* De Epistolis S. Pauli verò S. Chrysostomus testatur, cum, qui res singulas, atque adeò voces & earum pondus; qui insignem dicendi methodum, artificiumque singulare; qui probandi genus efficax, cæteraque ejus generis expendit, facile deprehensurum, omnes omnino perfecti Oratoris numeros luculentè ab eo fuisse expletos; ita ut merito S. Hieronymus in Epist. ad Pammach. dixerit, se, quotiescunque legeret ejus Epistolas, non tam verba, quàm tonitrua audire sibi videri. Hinc, S. Gregorius Nazianzenus, teste Badæo profano Scriptore, cum post multam ac di-

utinam operam Eloquentiæ ac Poësi profanæ impensam, animum ad sacras literas volendas adiecisset, illico omnium literarum aliarum ornamenta in conspectum Domini abiecit, eò quòd cognovisset, S. Scripturam, omnem haud dubio elocutionis humanæ vincere, & quamlibet, licet innumeras figuris distinctam, & multiplici eloquio elaboratam orationem, tamen præ divini sermonis fulgore obscurari atque languescere.

§. VIII.

De Profunditate S. Scripturæ.

Etsi aliqui videantur confundere profunditatem cum obscuritate, & pro eodem sumere, reverà tamen sunt vel maxime distinctæ, nam obscurum dicitur, quod à luce remotum est; profundum verò vocatur, quod fundum magis vel minus remotum habet. Unde inter scientias quoque illa profundior dicitur, quæ difficilius ob doctrinarum à se propositarum multitudinem ab intellectu exhauritur. Hoc ratio negari non potest summam esse S. Scripturæ profunditatem; sic enim jam pridem cognovit S. Augustinus, in epistola dixit: *Tanta est Christianarum profunditas literarum, ut in eis quotidie proficerem, si eas solas ab ineunte pueritia que ad decrepitam senectutem, maximo otio, summo studio, labore ingenio conarer addiscere, non quòd ad ea, quæ necessaria sunt salutis, tanta perveniat difficultate, sed, cùm quisquam fidem tenuerit, sine qua piè, rectèque non vivitur, tam multa tamque multiplicibus mysteriorum miraculis opaca, intelligenda proficientibus restant, tantæque non solum in verbis, quæ ista dicta sunt, verùm etiam in rebus, quæ intelligenda sunt, et altitudo sapientiæ, ut annosissimis, acutissimis, flagrantissimisque cupiditate discendi, hoc contingat, quod eadem scriptura quodam loco habet: Cùm consummaverit homo, tunc accipiet. Certè ipse de se fatetur epist. 119. Ego in Sacris Scripturis multò plura nescio, quàm scio. Hinc exclamavit I. 12. c. 14. *Mira profunditas est eloquiorum tuorum, Domine, ecce ante nos superficies blandiens parvulis, sed mira profunditas DEVS meus, mira profunditas, horror est intendere eam, horror honoris, & tremor amoris.* Quin imò S. Gregorius*